

Franz Gertsch (1930-2022)

Den sveitsiske maleren og grafikerer Franz Gertsch døde den 21. desember, 92 år gammel. Gertsch var siden 1960-årene blant Sveits' mest betydningsfulle kunstnere. Han regnes som sentral i europeisk popkunst og som en av samtidskunstens fremste grafikere. I norsk sammenheng vil mange kjenne ham fra utstillingen med tresnitt på Galleri K i 2016, *Portraits and Landscapes*, som viste et utvalg naturstudier og eksempler fra portrettseriene *Natascha* fra 1988 og *Doris* fra 1989.

Gertsch var født i Mörigen i Sveits i 1930. Han ble i løpet av 1970-årene internasjonalt kjent for fotorealistiske malerier basert på fotografier han tok selv, blant annet en serie portretter av rockestjernen Patti Smith 1979. I starten var det særlig reportasjelignende fotografier av motkulturelle miljøer og kunstnerfelleskaper – «situasjonsportretter» i kunstnerens egne ord – som dannet utgangspunktet for Gertsch' maleriske motiver. Særlig viktig var deltakelsen på *documenta 5* i 1972 der Gertsch viste det enorme, fire ganger seks meter store maleriet *Medici* (1971). Motivet, basert på et hverdagslig «snapshot» av fem kompiser i tidsriktig bekledning foran en museumsinngang, ble en hovedattraksjon på kurator Harald Szeemanns legendariske Documenta-utstilling. Gertsch deltok på Veneziabiennalen tre ganger og stilte også ut på Museum of Modern Art i New York. I 2002 fikk han sitt eget *Museum Franz Gertsch* i Burgdorf utenfor hjembyen Bern.

Med tiden fikk Gertsch' portretter mindre preg av å være «tidskapsler», slik ble de mer nærgående, uutgrunnelige og eksistensialistiske. For den som ikke kjenner kunstnerens arbeider fra før vil det umiddelbart mest slående være størrelsen. Enkelte av tresnittene måler over seks meter i lengden; mange av bildene er ganske enkelt for store for visning i et vanlig kunstgalleri. Dernest vil betrakteren oppslukes av detaljeringen i de realistiske motivene. Til slutt vil man kanskje undres over den konsekvente bruken av monokrome farger som legger seg som duse slør over det realistiske bildet. Farge kom til å spille en helt sentral rolle for Gertsch; ifølge ham hadde fargen et eget liv adskilt fra motivet. Det var gjennom kombinasjonen av monumentale formater, en fotojournalistisk sensibilitet for de avbildede subjektene iboende fortelling, og subtile variasjoner i fargearbeidet at Gertsch søkte å avdekke ukjente og uante sider ved det alminnelige.

I en nekrolog i *The Washington Post*, 23.12.2022, lyder overskriften: «The Master of Photorealism Painting».

I tillegg til utstillingen i 2016 viste Galleri K Gertsch' arbeider flere år på TEFAF-messen i Maastricht. I 2024 vil Louisiana-museet utenfor København åpne dørene til en større presentasjon av Franz Gertsch' kunstnerskap.